

18. ZMERANIE BOŽIEHO CHRÁMU

(Zjavenie Jána 11,1-14)

(3.videnie. Sedmopečatná kniha. Otvorenie siedmej pečate. Zmeranie Božieho chrámu)

*

Potom som dostal (Ján) trstinu podobnú prútu so slovami: Vstaň a zmeraj Boží chrám (raná cirkev; podobne 1Korinským 3,10-16; Galatským 2,9) **i oltár** (odkaz na vnútorné priestory Chrámu a zápalný oltár neprístupné pohanom) **a tých, čo sa v ňom klaňajú** (cirkev pod Božou ochranou; cirkev ako miera pre ostatných; odkaz na Ezechiela 40,3-42,20; podobne Zachariáš 2,5-9). **Ale vonkajšie nádvorie vynechaj a nemeraj ho, lebo bolo dané pohanom; budú šliapať po svätom meste štyridsaťdva mesiacov** (odkaz na vonkajšie priestory Chrámu otvorené aj pohanom a svätokupcom; vonkajší život cirkvi vydaný prenasledovaniu). **Ale pošlem svojich dvoch svedkov** (Mojžiš a Eliáš; Starý a Nový zákon; Ján Krstiteľ a Ježiš; podobne Zachariáš 4,3; 4,11-13) **oblečených do vrecoviny** (odev prorokov a askétov), **dám prorokovať tisíc dvestošesťdesiat dní** (3 1/2 roka = vek cirkvi na zemi v čase písania textu; dĺžka času, v ktorom žijú kresťania; podobne Zjavenie 12,6: *Apokalyptická žena*; 13,5: *Morská šelma*). **Oni sú dve olivy a dva svietniky** (hebr. symboly svetla a života), **ktoré stoja pred Pánom zeme** (odkaz na Zachariáša 4,3-14). **Keby im niekto chcel škodiť, z úst im vyšľahne oheň** (prorocké schopnosti) **a strávi ich nepriateľov... Oni majú moc zatvoriť nebo, aby nepršalo v dňoch ich prorokovania** (podobne 1Kráľov 17,1; *Sírachovec 48,3), **a majú moc premeniť vody na krv** (odkaz na prvú egyptskú ranu z Exodu 7,17 alebo na *eucharistiu; pohromy obecné; podobne Ezechiel 17,17-19) **a biť zem všetkými ranami... Keď dokončia svoje svedectvo, šelma, čo z priepasti vystúpi** (Rímska ríša; podobne kapitola 13: *Šelma morská a zemská*), **bude viesť proti nim vojnu, zvíťazí nad nimi a zabije ich. Ich telá budú ležať na námestí veľkého mesta** (poníženie obeti; podobne Jeremiáš 8,2; Tobiáš 1,18-20; 2,3), **ktoré sa obrazne volá Sodoma a Egypt** (Egypt = symbol otroctva a vykorenenosti; Sodoma = miesto pošliapania Božej vôle a jeho prikázaní; symboly nemravnosti; miesto Božieho zavrhnutia; každé veľké mesto na svete; Rím alebo rímska moc; odkaz na Deuteronomium 32,12; podobne Izaiáš 1,10 > Jeremiáš 23,14), **kde bol ukrižovaný ich Pán** (Jeruzalem alebo judaizmus). **Mnohí z ľudí, kmeňov, jazykov a národov** (Bohu nepriateľský svet; podobne Zjavenie 10,11; odkaz na Ezechiela 3,1) **budú pozerat' na ich telá tri a pol dňa** (neúplné a dočasné víťazstvo zla) **a nedovolia ich telá uložiť do hrobu** (zneuctenie obetí). **Obyvatelia zeme sa budú radovať... navzájom si posielat' dary** (rímsky zvyk po hostinách), **lebo títo dvaja proroci trápili obyvateľov na zemi** (výzvami k pokániu a odriekaniu; svojou mocou nad ľuďmi). **Ale o tri a pol dňa vstúpil do nich duch života od Boha, postavili sa na nohy** (odkaz na Ezechiela 37,5-10) **a na tých, čo ich videli, doľahol veľký strach. A oni** (proroci) **počuli mohutný hlas z neba, ktorý im hovoril: „Vystúpte sem!“ I vystúpili v oblaku do neba** (vzkriesenie a nanebovzatie; podobne 2Kráľov 2,11 > 1Tesalonickým 4,16) **a ich nepriatelia ich videli. V tú hodinu nastalo veľké zemetrasenie: desatina mesta sa zrútila a pri zemetrasení zahynulo sedemtisíc ľudí** (7000 = symbolické číslo v odkaze na starozákonné obeti: 1Kronická 19,18; 1Paralipomena 15,11; 29,4; Jób 1,3). **Ostatných sa zmocnil strach a vzdali slávu Bohu na nebi** (pokora a oslava mocného božstva bez pokánie

hriešnika). **Druhé beda pominulo; hľa, čo skoro príde tretie beda** (odkaz na Zjavenie 16,1-21: *Sedem pliaĝ*).

Vo výtvarnom umení sa námet Zmeranie Božieho chrámu objavuje pomerne zriedkavo (nástenná maľba v kaplnke Panny Márie na Karlštejne; 1357).

*

Starý zákon obsahuje množstvo odkazov na meranie jeruzalemského chrámu; niektoré sa týkajú jeho budovania (Ezechiel 40,2-43,13; Zachariáš 2,2-8; Jeremiáš 31,39), ďalšie jeho zrúcania (Izaiáš 34,11; 2Kráľov 21,13; Amos 7,2-9), iné jeho zachovania (2Samuelova 8,2).

Trstina (hebr. **qánéh**; gr. **kalamos**), ktorá dosahovala obvykle 3m dĺžky, slúžila ako prút na meranie. Išlo skôr o nástroj na meranie, ale bol natoľko presný, že sa dal pokladať za jednotku dĺžky. Od neho bola odvodená jednotka šesť lakt'ov (lakeť - hebr. **'ammá**; lat. cubitus), ktorá sa objavuje v Ezechielovi (40,5; 41,8; 42,16-19) a v Zjavení (21,15: *Nový Jeruzalem*).

Niektorí komentátori videli v **chráme**, ktorý mal sv.Ján zmerať, jeruzalemský chrám a celú pasáž pokladali za dielo niektorého *zéloty, ktorý v časoch židovského povstania (66-70) v Chráme videl posledné útočisko pred Titovými vojakmi. Celú kapitolu potom chápali ako predpoveď pádu Jeruzalema a porážky Židov. Presvedčenie, že ide o hmotný jeruzalemský chrám, vyplývalo z odkazov na jednotlivé časti stavby a ich charakter (vnútorný chrám, vonkajšie chrámové priestory, nádvorie pohanov, na ktorom nebol oltár, a tí, ktorí sa tam pohybovali, nepatrili k vyvolenému ľudu a neboli pod ochranou Boha; pozri Christologický cyklus II.: *Dvanásťročný Ježiš v chráme*). Avšak prirovnávanie Chrámu k Sodome a Egyptu (obrazom nemravnosti a modloslužobníctva) naznačuje, že takýto chrám by neposkytol útočisko pred Božím hnevom, a preto musí ísť o iný chrám. Navyše apokalyptik písal v čase, keď chrám v Jeruzaleme už bol zničený. Zjavne mal na mysli duchovný chrám, o akom hovoril Ježiš farizejom (Ján 2,19): „Zborte tento chrám a ja za tri dni postavím nový.“ V jánovských časoch už existovalo úslovie Boží chrám - kresťanská obec (1Korinským 3,10-16; Galatským 2,9). Preto súčasní interpreti chápu chrám čisto symbolicky: chrám, oltár a modliaci znamenajú cirkev, vonkajšie časti chrámu sú židovstvo a pohanovia, ktorí neprijali Ježišovu misiu. Pohanovia, ktorí budú chrám plieniť štyridsaťdva mesiacov, sú démonické bytosti. Meranie chrámu naznačuje, že cirkev, Boží chrám, je pod Pánovou ochranou.

Číselné údaje majú symbolický charakter, ako to vyplýva z ich opakovania a vzájomného prelínania sa v texte: 42 mesiacov plienenia vonkajšieho nádvorcia - 42 mesiacov otvorenej tlamy morskej šelmy (13,5); 1260 dní prorokovania svedkov - 1260 dní, ktoré sa ukrývala na púšti žena, zatiaľ čo prebiehala bitka na nebi (12,6). Tri a pol dňa ležania mŕtvych tiel svedkov - čas a časy a pol času, ktoré strávila žena na púšti (pozri kapitola *Apokalyptická žena*), zatiaľ čo prebiehala bitka na zemi (12,14). Opakované zdôrazňovanie presného času zrejme vyjadruje obmedzenosť doby skúšok a utrpenia. Rovnaký údaj (čas a dva časy a pol času, t.j. dva a pol roka) v Danielovi (7,25; 12,7) predstavuje obdobie tyranskej vlády sýrskeho kráľa Antiocha IV. Epifána (175-164 pr.Kr.).

Jednako len sa našli interpreti (Johann Albrecht Bengel, †1752), ktorí sa pokúsili vyrátať dĺžku jedného "času" a použiť ho pri výpočte. Fantastickými špekuláciami ("malý čas" je viac

ako 3 1/2 času, čiže 4 časy) a prepočtami Bengelovi vyšlo číslo 222 a 2/9 roka. Keď ho použil pri výpočte “málo času“ (kapitola 12,12: *Bitka na nebi*), došiel k intervalu 222 a 8/9 roka.

V prípade desatiny a siedmich tisíc obetí Božieho hnevu snáď ide o symbolické čísla, ktoré vychádzajú z parciálnosti desatiny v pomere k celistvosti 7000 v súvislosti so starozákonnými obeťami a stratami (1Kronická 19,18; 1Paralipomena 15,11; 29,4; Jób 1,3). Alebo ide o inú číselnú väzbu.

Dvaja svedkovia sú podľa tradície proroci Eliáš a Mojžiš. Obaja proroci vystupujú v Ježišovom *Premenení na hore* (Matúš 17,1-13 a paralely; pozri Christologický cyklus II.). Očakávanie Eliášovho príchodu na konci dní sa objavuje v Markovi (6,15; 8,28) a Matúšovi (11,10-14). V neskorších židovských apokalyptikách počet svedkov vzrastal, napríklad v Ezdrášovej apokalypse (6,26), ktorá vzniká približne v rovnakom čase ako Jánovo Zjavenie, prichádzajú pred koncom sveta opäť na zem Mojžiš, Ezdráš, Jeremiáš a Jób. V ďalších apokalyptikách sú to mýtický Henoch (Genezis 5,18-21) a proroci Ezdráš, Jeremiáš a jeho pomocník Baruch.

Niektorí historicky zameraní komentátori v dvoch svedkoch Zjavenia vidia odkaz na židovskú súdnu prax, kde pravdivosť svedectva (hebr. **t^euda**; gr. **martyrion**) museli potvrdiť dvaja svedkovia (Deuteronomium 17,6; 19,5; 2Kráľov 13,1; Matúš 18,16; Ján 8,16; 1Timoteovi 5,19; Židom 10,28). Symbolicky ladení komentátori v svedkoch videli personifikovaný Zákon a Prorokov, alebo Božie Milosrdenstvo a Pokánie, ba dokonca Cirkev a Štát. Ďalší ich identifikovali ako apoštolov Petra a Pavla, alebo damaského kresťana Ananiáša (Skutky 9,10) a samotného Ježiša. Katolícki teológovia k nim prirovnávali františkánov a dominikánov, ktorí v svojej dobe usilovali obnoviť poriadky v cirkvi. Protestantí teológovia v dvoch svedkoch videli reformátora Martina Luthera (†1546) a jeho spolupracovníka Philippa Melachtona (†1560).

Ďalšia identifikácia svedkov vychádza z rozboru textu Zachariáša (4,3-14). Prorok prirovnával k olivám kňaza Jošua a izraelského kráľa Zeruábelu, ktorí dokončili stavbu druhého Chrámu, zahájenú po návrate z babylonského zajatia (olej z dvoch olív vyteká do sedemramenného svietnika, symbolu Božej prítomnosti; pozri Christologický cyklus II.: *Dvanásťročný Ježiš v chráme*). Grécky výraz **sakkos** (vrece, vrecovina) označujúci odev svedkov sa objavuje v Genezis (37,34), Izaiášovi (37,1-2) a Matúšovi (11,21) ako znamenie kajúcnosti a pokánia.

Zemetrasenie, ktoré postihne **mesto**, je posledným z druhého beda, ktoré prorokoval orol (1.kobyľky, 2. zničenie tretiny nekajúcnych obyvateľov, desatiny mesta a siedmich tisíc, 3. *Siedme zatrúbenie*). Keď sa interpreti zamýšľali nad číslom 7000 mŕtvych a desatina obetí, pokúšali sa odhadnúť, či postihnutým mestom mohol byť myslený Jeruzalem alebo Rím. Podľa rímskeho historika *Josepha Flavia (†100) mal Jeruzalem 120 tisíc obyvateľov a Rím viac ako milión, preto číslo v žiadnom prípade nevyhovuje. Zdá sa, že význam siedmich tisíc obetí živelnej pohromy treba hľadať v symbolickej rovine (sedem - plnosť, tisíc - božský rozmer).